

Ma 99 éves Senkálzsky Endre

Senkálzsky Endre 1939. szeptember 1-jétől tagja a kolozsvári magyar teátrumnak, amelynek igazgatója is volt a legnehezebb időkben. Tanított a kolozsvári Magyar Művészeti Intézetben, azaz a Színművészeti Főiskolán. Rendezett is, többek között az 1977-es nyugdíjaztatása után tizennégy darabból álló görög tragédiásorozatot mutatott be.

Tanulmányait 1935-1937 között végezte Hetényi Elemér színiiskolájában. Szabadkai József, majd Jódy Kámlly színtársulatában játszik (1937–1939), 1939-től a kolozsvári Thália, a Magyar Színház, a Nemzeti Színház, az Allami Magyar Színház tagja. 1948–1949 között a kolozsvári Állami Magyar színház művészeti igazgatóhelyettese. Vendégként Szatmáron, Nagyváradon, Marosvásárhelyen szerepel, Szatmáron és Nagyváradon rendez is. 1949-1954 között a Kolozsvári Színművészeti Főiskola előadótanára, 1964-1969 között a Kolozsvári Állami Magyar Színház igazgatója. 1977. július 1-jén nyugdíjba ment, de megszakítás nélkül tovább játszott 2010-ig, kilencvenhat éves koráig, így hosszú ideig Európa egyik legidősebb aktív színésze volt.

Senkálzsky Endre, mindenki Bandi bácsija nyolcvankét éve lépett először színpadra. 1992-től a Kolozsvári Állami Magyar Színház Örökös tagja. Együtt dolgozott többek között Janovics Jenővel, Harag Györggyel, Tompa Gáborral, Vlad Mugurral. A Kolozsvári Állami Magyar Színház több mint hatvanöt előadásában játszott.

Tíz évvel ezelőtt, 2003-ban a Magyar Játékszíni Társaság Életműdíjának átadá-

sakor a következőket mondta: „Én hiszek abban a szigorú felelősségben, amivel az életnek, a közösségemnek tartozom. Én a színházat nem kellemes dolognak látom, hanem kemény, éber, fájdalmas keresésnek, a rend, a tisztesség, a világosság, az igazság keresésének. Nem tudjuk, hogy milyen lesz a jövő színháza, de felelősek vagyunk a jelenéért. Ránk az a nemes feladat hárul, hogy kimagasló művészi tettekkel tiltakozunk minden megalakulás ellen. Csak az lehet vesztes, aki feladja a harcot, hiszen felejthetetlen elődeinktől útmutató szilárd erkölcsi meggyőződést, hitet és biztatást kaptunk. Ők adták át stafétaként a gondolat, a lélek és a szó fáklyáját, hogy méltóképpen és méltósággal adhassuk át az utánunk jövőeknek. Mert ennek a lángnak, a lélekbe öltözött hitnek, a gondolatba öltözött felelősségnek, a szóban, az édes anyanyelvben született lángnak soha nem szabad kialudnia.“

Nagyon boldog születésnapot kívánunk!

(Kolozsvári Állami Magyar Színház, Sajtóközlemény – 2013. ok. 3.)

Bálintné Kovács Júlia

Örménymagyar családok a Beszterce-Naszód megyei Óradnán és Borberekén

Óradna Naszódtól 41 km-re, északkeletre, a Radnai-havasok déli, a Borgói-hegység északi lábánál, a Nagy-Szamos két partján fekszik. Szomszédja a „legendás” Borberek, ide járt pihenni felejthetetlen költőnk Reményik Sándor, aki számos versében örökíti meg e varázslatos táj szépségét.

Több évtizedes kutatómunka után *Silvestru Leontin Muresanu*, aki Radnán és környékén volt tanító, 2001-ben megjelentette 804 oldalas munkáját a Tinerama kiadónál: **Dictionar** (fonetikusán: dikcionár) **Genealogic Rodean 1690–1990** címmel. Magyarul a címe lehetne: Radna geneológiai szótára 1690–1990 között. Könyve tartalmazza a borbereki családokat is.

Ebből a rendkívül alapos, anyakönyvi kivonatok adatait feldolgozó műből írtam ki azoknak a családoknak a nevét, akik véleményem szerint neveik, foglalkozásuk, származási helyük, vagy rokonaik neve alapján örmény gyökerekkel is rendelkezhetnek.

Bányai család. A 19. század végén, 1870-ben Désről az ottani örmény családból három testvér: András, István és Tódor telepedett le, mint kereskedő Radnán. Az egyikük fia, Károly vitte tovább a nevet, aki ott is maradt élete végéig. A két házukból egyik összeomlott, a másikat az új tulajdonos átalakította. Magyar utód nincs.

Bárány család. Bárány Gregorius Antonius Bárány és Mária fiaként született 1854-ben. Huszonnégy évesen 1878-ban nősült, Tersánszky Caterinával kötött házasságából született fiának, Bárány Antalnak nyolc gyermeke volt, akiknek leszármazottai közül senki sem él ma Óradnán.

Kabdebo család. Az 1832-ben született Kabdebo Jakab került bányásként Óradnára. Borberekre nősült. 1887-ben, alig 54 évesen tüdőgyulladásban halt meg. Nyerusan vezetéknevű feleségétől született hat gyermeke közül három fia is volt. Ma is élnek Borberekén Kabdebok, de nincsen közöttük fiú, aki továbbvinné a nevet. Az 1879-ben született Rozália örmény anyától (Bárány Mária) született fiúhoz ment feleségül, elhagyták Radnát, Dorna Vátrán telepedtek le.

Karácsonyi család. Karácsonyi Simon és János voltak az elsők, akik 1860 után költöztek át a közeli településekről az akkor fellendülőben lévő „bányavárosba”, Radnára. Mindketten Karácsonyi András kereskedő és Turcsa Anna fiai voltak, és folytatták az édesapjuktól megtanult szakmát, kereskedők lettek. Az 1848. október 10-én született Karácsonyi Simon 1878-ban nősült örmény gyökerű családból. Feleségül vette a 23 éves Flore Annát, Flore Kajetán és Szenkovics (Semkovics) Mária leányát. A lány családja is kereskedő volt egy közeli faluban. Karácsonyi Simon egyik lányának, Vilmának életét követem nyomom, aki 1882. október 27-én született, és 1901-ben feleségül ment a nála húsz évvel idősebb, – tehát 1860-ban született –, de örmény gyökerű Amirás Antalhoz. Ez az Amirás család is a környéken élt, Antal szülei Amirás Joachim és Harmath Katalin voltak.

Karácsonyi János 1840-ben született, felesége Korbuly Mária volt. Gyermekeik már Radnán születtek, Irma 1874-ben, ő a kolozsvári születésű Csegezi Árpádhoz ment

feleségül, és három gyermekükkel együtt Kolozsvárra költöztek. Az 1876-ban született Ernő 1914-ben lelte halálát, gyermekekenél halt meg, vele kihalt a Karácsonyi név Radnán.

Pár évvel ezelőtt még láttam a központban lévő sarokházat, amelyben a néhai Karácsonyi-bolt működött, de ma már hült helye van.

Ostian család. (Osztián, Osztian) Osztián János, a Szamosújvárról érkezett mészáros az egyetlen olyan óradnai polgár, aki örmény-katolikus vallásúként van bejegyezve Muresanu úr könyvében az anyakönyvi kivonatok alapján 1896 szeptember 26-án, mikoris feleségül vette Kmetty Paulinát. Fiuk Ostian Eugen családja román.

Ostian József is mészáros volt Óradnán. Utód nélkül maradt a család, barátom

Osztrovszki Erzsébet szüleinek szomszéd-ságában, a Szamos partján volt a házuk, telkük. Kézenfekvő volt, hogy Erzsike és férje tartották, gondozták és temették el Ostián Józsefeket, és örökölték a telket, amelyen nagyon szép házat építettek.

Napjainkban S. Osztrovszki Erzsébet az óradnai magyarság lelkes összetartója, a „nemzet napszámosa”, az Óradnai Magyar Napok fáradságot nem ismerő szervezője.

Ötvös család. Csak onnan következtek örmény gyökereikre, hogy a Borberekre nősült Ötvös Béla kőműves és festő lánya, Ötvös Erzsébet Szenkovics Gergelyhez ment feleségül. Gyermekeik Attila és Árpád korán árvaságra jutottak apjuk halála után. További sorsukról nem ír a „fáma”.

Közösségi élmény

Zártkörű vetítésen, csaknem telt ház előtt, szeptember 30-án mutatták be a Kecskemétfilm és a Docler Video Productions koprodukciójában készült „A jókedvű örmény temetése” című animációs filmet az Uránia Nemzeti Filmszínházban. A számos örmény önkormányzati képviselővel, a Fővárosi Örmény Klubból jól ismert erdélyi örmény gyökerű EÖGYKE taggal együtt végignézt film a kikapcsolódás mellett egy újabb közösségi élményt is jelentett. A filmet a nézők figyelmébe ajánlotta *Orosz István* Kossuth-díjas grafikus, filmrendező, közreműködött *Herczku Ágnes* és zenekara.

A 20. században élt Hunyady Sándor író, drámaíró novellájának alapötletére épülő, közel félórás rajzfilm alkotója *Szilágyi Varga Zoltán*. A Balázs Béla-díjas filmrendező a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola grafika szakán, majd a bukaresti Színház- és Film-művészeti Főiskola animációs filmrendező

szakán szerzett diplomát, a kecskeméti animációs filmstúdió rendezője. A film gyártása 2004-ben kezdődött a Kecskeméti rajzfilmstúdióban, és kisebb megszakításokkal egészen 2013 augusztusáig tartott. A képes forgatókönyv a világ legnagyobb animációs filmfesztiválján, a franciaországi Annecy Animációs Nemzetközi Filmfesztiválon nyerte a nagydíjat.

A díszbemutató utáni fogadáson Szilágyi Varga Zoltán nem tudott választ adni arra a kérdésemre, hogy stábjában van-e erdélyi örmény gyökerű. A rendező szerint a családi film az élet szeretetéről szól: „Egy életvidám örmény borkereskedő a téli hófúvás miatt a saját temetéséről is késik. Ezért a búcsúztatására messziről érkezett nagyszámú rokonság gyászhangulatát fokozatosan felváltja a találkozás öröme. A keserűséget a vigasz felvillanása váltja fel, a sötét színeket az ironia és a humor könnyed hangvé-

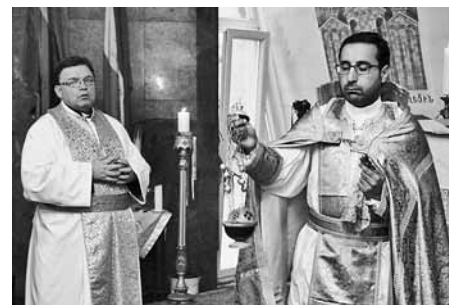
tele. A filmben drámai erővel egyesül a humor és a tragikum. Mindezek vizualizálása eredeti zenei szövetbe ágyazva tárul a közönség elé.”

Elbeszélgettem a film zenéjét szerző *Melis László* zeneszerzővel is, aki elmondta, hogy az elhangzott dallamok egy része Erdélyben

gyűjtött régi népdal, a befejező dal pedig egy eredeti, negyedik századi örmény altató. A zeneszerző nagy hozzáértést bizonyítja, hogy a film dramaturgiájába jól illesztette be a különböző szerkezetű dalokat.

A rajzfilmet hamarosan vetítik a filmszínházak. (Béres)

Ünnepi szentmise, keresztelők és bérmálás örmény nyelven

Fülöp Ákos atya és Avedik Hovannisiján atya

Az öt gyermek és a rokonság

Október 6-án koszorúzásra gyűltünk össze az örmény katolikus templom falán elhelyezett Hősök falánál. Ákos atya ünnepi beszéde után elhelyeztük koszorúinkat az aradi vértanúk emlékplakettjei alatt. Az ünnepi szentmisét ismét *Avedik Hovannisiján* atya, a bejruti XIX. Nersesz Bedrosz örmény katolikus pátriárka titkára tartotta, melyen közreműködött Ákos atya, *Zsigmond Benedek* diakonusként, valamint az *Imperatrix énekegyüttes*. A szentmise után öt gyermek megkeresztelésére, egyúttal bérmálására került sor örmény katolikus rítus szerint igen nagy érdeklődés mellett (balról): *Rozsos-Macskásy Ákos Nigol* (*Macskásy-Orgován* és *Rozsos család*), *Sinka Dániel* és *Sinka Sára* (*Issekutz-Balogh-Sinka család*),

Sinka Sára bérmálása

Szongoth János Máté (*Szongoth és Maksa család*) és *Eszes Hunor Amira István* (*Kövér és Eszes család*) örmény katolikusokkal bővült örmény gyökerű közösségünk. Az ünnepi estet szeretetvendégség zárta.

Szeretettel köszöntjük az örmény katolikus gyermekeket, keresztzüleiket, szüleiket és nagyszüleiket. M

(Fotók: Balabanian Harry)

Imperatrix énekegyüttes